

Bruksela, dnia 28.10.2021 r.
SWD(2021) 301 final

DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI
STRESZCZENIE SPRAWOZDANIA Z OCENY SKUTKÓW

Towarzyszący dokumentowi:

**Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady
zmieniającego załączniki IV i V do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady
(UE) 2019/1021 dotyczącego trwałych zanieczyszczeń organicznych**

{COM(2021) 656 final} - {SEC(2021) 379 final} - {SWD(2021) 299 final} -
{SWD(2021) 300 final}

Kontekst polityczny

Trwałe zanieczyszczenia organiczne (TZO) to substancje chemiczne, które pozostają w środowisku, ulegają bioakumulacji i mogą **powodować poważne niekorzystne skutki dla zdrowia ludzi lub środowiska**. Niniejsza ocena skutków dotyczy wariantów zmiany **progów, które mają zastosowanie do niektórych TZO w odpadach** i które określono w załączniku IV do rozporządzenia dotyczącego TZO. Jeżeli TZO są obecne w odpadach w stężeniach równych lub wyższych od tych progów, odpadów nie można poddawać recyklingowi; w większości przypadków należy je unieszkodliwiać w taki sposób, aby zawarte w nich TZO zostały **zniszczone lub nieodwracalnie przekształcone**.

Na czym polega problem?

Rozporządzenie dotyczące TZO obejmuje łącznie 26 substancji (lub grup substancji) TZO, ale niniejsza ocena skutków dotyczy ograniczonej liczby TZO, które:

- są już wymienione w rozporządzeniu dotyczącym TZO, i dla których uzasadnione mogłoby być zastrzeżenie wartości dopuszczalnych określonych w załączniku IV, w celu dostosowania ich wartości dopuszczalnych do postępu naukowo-technicznego: PBDE, HBCDD, SCCP, dioksyny i furany oraz dioksynopodobne PCB¹;
- zostały ostatnio wymienione jako TZO na mocy Konwencji sztokholmskiej, a zatem muszą zostać uwzględnione w przepisach Unii (tj. w rozporządzeniu dotyczącym TZO): PFOA, dikofol i pentachlorofenol (PCP)².

Te TZO, z nielicznymi wyjątkami, **na ogół nie są już stosowane** w nowych produktach w Europie, ale ich wcześniejsze stosowanie oznacza, że nadal znajdują się w odpadach. Jeżeli materiały odpadowe, w których znajdują się te TZO (np. tworzywa sztuczne, drewno, papier), są poddawane recyklingowi, mogą one ponownie trafić do gospodarki, szkodząc środowisku i zdrowiu ludzi.

Ustanowienie wartości dopuszczalnej dla tych substancji określa sposób gospodarowania odpadami zawierającymi TZO, przy czym ostatecznym celem jest zagwarantowanie, że gospodarowanie tymi odpadami odbywa się w sposób **przyjazny dla środowiska**. Zasadniczo oznacza to, że odpady przekraczające dopuszczalne wartości zawartości TZO będą musiały zostać zniszczone lub nieodwracalnie przekształcone poprzez spalanie lub inne dozwolone operacje unieszkodliwiania, co uniemożliwi ponowne wprowadzenie TZO do gospodarki.

Działanie to może ograniczyć wykorzystanie surowców wtórnych, które w przeciwnym razie mogłyby być pozyskiwane z odpadów, zmniejszając potencjał tych materiałów w zakresie przyczyniania się do gospodarki o obiegu zamkniętym. Może jednak również przyczynić się do zwiększenia zaufania do surowców wtórnych pod względem poziomu ich zanieczyszczenia. Wynikające z tego działania zastępowanie surowców wtórnych surowcami pierwotnymi może mieć również negatywne skutki, często przyczyniając się do emisji gazów cieplarnianych.

Co chcemy osiągnąć?

¹ PBDE to polibromowane etery difenylowe; HBCDD – heksabromocyklododekan; SCCP – krótkołańcuchowe parafiny chlorowane; oraz PCB – polichlorowane bifenyle.

² PFOA stosuje się tutaj w odniesieniu do kwasu perfluorooktanowego, jego soli i związków pochodnych.

Szczegółowym celem inicjatywy jest ustalenie lub zmiana wartości dopuszczalnych dla tej ograniczonej liczby TZO w odpadach w sposób zapewniający najlepszą możliwą równowagę między trzema ogólnymi celami:

- przejściem na wysokiej jakości nietoksyczne cykle materiałowe;
- zwiększeniem recyklingu i obiegu zamkniętego;
- zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych.

Znalezienie właściwej równowagi zapewni **przyjazne dla środowiska gospodarowanie odpadami TZO**. Pozwoli to osiągnąć nadrzędny cel rozporządzenia dotyczącego TZO, jakim jest ochrona zdrowia ludzi i środowiska, oraz zagwarantuje, że środek ten przyczyni się również do realizacji **celów w zakresie klimatu i gospodarki o obiegu zamkniętym** w ramach **Europejskiego Zielonego Ładu** w możliwie największym stopniu.

Jakie są warianty?

- **Wariant strategiczny 1: poziom bazowy** – zakłada brak zmian w wykazie substancji i brak ustalenia nowych wartości dopuszczalnych.
- **Wariant strategiczny 2: wartość średnia** – ustanawia wartości dopuszczalne na mocy załącznika IV dla nowych substancji, a także dla TZO już wymienionych w rozporządzeniu, w przypadku gdy uzasadnione jest zaostrzenie tych wartości.
- **Wariant strategiczny 3: niska wartość** – ustanawia bardziej rygorystyczne wartości dopuszczalne na mocy załącznika IV.
- **W wariantcie strategicznym 4** rozważa się czwartą, jeszcze niższą wartość dopuszczalną w załączniku IV w odniesieniu do dioksyn i furanów oraz dioksynopodobnych PCB.

Który wariant jest preferowany i dlaczego?

W ocenie skutków przeanalizowano, w jaki sposób osiągnąć **najlepszą równowagę** między celem polegającym na wyeliminowaniu substancji TZO ze środowiska, przy jednoczesnym zwiększeniu obiegu zamkniętego i recyklingu oraz ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych. Im bardziej rygorystyczna (tj. niższa) jest wartość dopuszczalna, tym więcej odpadów zostanie zniszczonych, a nie będzie dostępnych do recyklingu.

Wśród rozważanych skutków środowiskowych, społecznych i gospodarczych można wymienić następujące:

- zmiany w masowych przepływach TZO – ilość usunięta/zniszczona, co pozwala uniknąć skutków dla zdrowia i środowiska;
- skuteczność środka – porównanie prognoz redukcji emisji z innymi istniejącymi emisjami/źródłami narażenia;
- zmiany w ilościach odpadów przekazywanych do różnych opcji przetwarzania (recykling, spalanie, składowanie itd.);
- koszty i korzyści dla wytwórców odpadów i podmiotów gospodarujących odpadami (w szczególności dla MŚP) wynikające z poszczególnych wyników przetwarzania. Znaczenie nowych technologii sortowania odpadów i dekontaminacji;
- obciążenia administracyjne dla podmiotów gospodarczych i administracji publicznej;

- zmiany w dostępności surowców wtórnych wynikające z recyklingu;
- zmiany w emisji gazów cieplarnianych związane z poszczególnymi wariantami.

Preferowanym wariantem jest połączenie wariantów 2 i 3, w zależności od konkretnego TZO. W przypadku HBCDD i SCCP preferowany wariant jest na poziomie pośrednim. W przypadku pozostałych substancji preferowanym wariantem są niższe wartości, w niektórych przypadkach nieco zmienione w porównaniu z podejściem początkowym, aby umożliwić większą skuteczność lub lepsze wdrożenie. Na przykład w przypadku PBDE preferowanym wariantem jest początkowa wartość dopuszczalna 500 mg/kg, która zostaje zmniejszona do 200 mg/kg pięć lat po wejściu środka w życie.

Wdrożenie niektórych środków pociąga za sobą pewne koszty finansowe. W przypadku większości substancji nie będą one znaczące ani dla służb zajmujących się gospodarką odpadami, ani ogólnie dla podmiotów gospodarczych. Na przykład, koszt netto dla PBDE może wynieść około dwóch milionów EUR rocznie. W przypadku HBCDD oraz dioksyn i furanów dodatkowe koszty gospodarowania odpadami wynikające z przekierowania przedmiotowych odpadów z recyklingu/składowisk odpadów innych niż niebezpieczne na składowiska odpadów niebezpiecznych mogłyby przekroczyć odpowiednio 135 i 55 mln EUR rocznie, ale szacunki te nie są pewne. Nastąpi również niewielki wzrost obciążeń administracyjnych związanych z dodatkowymi kosztami badań.

We wszystkich przypadkach szacowane korzyści wyraźnie przewyższają koszty. Proponowane wartości **ograniczą uwalnianie TZO**, które same w sobie są niebezpieczne dla środowiska i zdrowia ludzi.